Година V | Цариградъ 1871 Септемврій 28 | Брой 39

МАКЕДОНІЯ

Листъ за политикѫ и книжевность.

МАКЕДОНІЯ ще излиза единъ пѫть въ седмицѫта, въ Сѫбота.
Цѣна предплатена за годинѫ 4 бѣлы меджидіета, а за шесть мѣсеца 2 и по-малко както въ Цариградъ тукъ тъй и на всѣдѣ по вѣнъ.
Единъ листъ има 2 гроша.
Писма не освободены отъ пощенскѫ плата и нарѫчанія за вѣстника не задружени съ предплатѫта не ся пріемѫтъ.
Всѣко порѫчваніе и изисканіе, за все ся отнася до Македоніѭ, ще ся адресира исключително до редактора и издателя П. Р. СЛАВЕЙКОВА

Подписка-та на спомоществованіѧ-та става въ Цариградъ, въ Писалѫщето на вѣстника, Асма-алтѫ въ пирпичитѣ у Джелилѫ-ханъ № 15, а по вѣнъ при отредены-тѣ настоятели, които отговарѧтъ за вѣстника-тъ.
Статіи и писма за общополезны работы вмѣстяватъ ся безъ платнѫ, стигъ само да сѫ снабдены съ вѣрни подписы. За частны извѣстія плаща ся по гр. 2 за реда.
На настоятелитѣ ся устѫпва по пет на сто отъ цѣнѫтѣ на спомоществованіята като сѣберѫтъ отъ три спомоществованія на горѣ и гы издѣлѫватъ.

Общественыйтъ нашъ животъ.

Когато человекотъ на единъ народъ каквыто трѣба т. е. добри, тогазъ и друго и общественыйтъ животъ между тѣхъ бива какъвто трѣба т. е. добъръ.

Ако единъ народъ чрѣзъ истинно просвѣщеніе и образованіе си е очистилъ отъ всякаквы едны человѣческы опасности, които съвсѣмъ природно ся коренуватъ въ него, до когато той ся намѣрва еще на нискый степенъ на образованіего, тогазъ и общественыйтъ животъ у него бива чистъ отъ всякъ примѣсъ. Всичкытѣ кругове на неговото живуваніе, отъ семейството до дьржавѫтѣ, имѧтъ тогазъ точно человѣческый изгледъ. Всичко тогазъ лежи на нравственны основанія и всичко е въоружено и проникнѫто съ възвышены мысли и идеи.

Когато погледнемъ отъ тѫзъ точкѫ на зрѣніето общественыйтъ нашъ животъ съгледваме въ всичко мѫтны образы отъ прѣходно състояніе. Ный смы свидѣтели насочили главѫ въ сферѫтѫ на едно по високо образованіе, но съ всичко си останѫло тѣло тѣлесно еще и старѫтѣ тынѣ на непросвѣщеніето. Това може и на всякой часъ да ся съгледа въ общественыйтъ нашъ животъ. Общественыйтъ общественъ животъ нѣма еще здравы и постоянны основы: защото не е основава на благонадеждны, вѣчны нравственны начала, но всякой часъ ся мѣни, ту на самъ, ту на тамъ, кога подто вѣтъръ духне, или споредъ какъвто го *модата* покара. Правилата по които ся нарежда общественыйтъ нашъ животъ черпѧтъ ся, токо кажи, отъ мѫтныте изворы на полуобразованіето и квадрицивилизаціята. По споредъ това често чрѣзъ лѣскавинѫтѣ на шушлоненѫтѣ ся недвижда здравіето, което лежи въ тѣкѫтѣ, и прѣзъ шареното наличіе ся недвиждѫ сѫществѫтѣ на сатѫ работѫ. Отъ туй често ся случава у насъ, че и най серіозныте работы и *маслахаты*, които е грѣхота и часъ само да гы земамы на шегѫ и *нехрисе*, тѣ ся излѧватъ у насъ като какъвѫ новѫ *модѫ сачо*, който до утре си излѣва изъ модѫтѫ и ся запечатва. За сега ный смы еще въ врѣмето на маймунствуваніе въ общественый животъ; а врѣмето на свѣсенъ и изобразенъ животъ, на взаимнополезнѫтѣ сношенія въ обществото, което ся не залюшва като дѣте подиръ свѣтулкѫтѣ и да хаби жизненытѣ си сили въ несвѣсны подражанія днесь на едно а утрѣ на друго, но мысли и дѣла основа което е разумно и добро, което е почтено, благородно и възвышено — туй врѣме явно е далечь еще отъ насъ. Тамъ, като смы въ общественый си животъ, разумѣва ся че и въ народный еще ный не смы тръгнали да вѫрвимъ съсъ свои си крака, не смы започнѫли да говоримъ съ свой си гласъ мѣни гледамы еще на народытѣ си работы съ свои си очи. Отъ туй често ся случаватъ отъ единъ странѫ смѣшны, а отъ другѫ твърдѣ жалостны явленія, както въ общественыйтъ тъй и въ народныйтъ нашъ животъ.

Като погледнемъ на цѣлыйтъ нашъ народъ, тогазъ еще повече падатъ въ очи ухрабныте и вредителны слѣдствія на туй състояніе. Двадесеть и петь или тридесеть годины сѫ отъ какъ смы ся посвѣстили и смы зели да ся учимъ да вѣрвимъ напрѣдъ ужь, но мыслимъ че не ще турнѫтъ въ чудо никого, ако кажемъ че ный смы зели вече и да ся дѣлимъ на *необразованы* и *полуобразованы*. и тѣзи послѣднитѣ ся имѧтъ вече да стоятъ доста по высоко отъ първытѣ, когато въ сѫщность и единытѣ и другытѣ сѫ почти на единъ степенъ еще, и всичка разлика, ако придирамъ на здраво, не състои освѣнъ въ панталонытѣ и фесовете на едныте и въ гащытѣ и калпацытѣ на другытѣ, и ако бы даже нѣкой панталонійа въ панталонійского си високо, поискалъ да каже че сѫществува друга една разлика между тѣзи двѣ проявены раздѣленія не бы могалъ да докаже съ нищо. И макаръ че прѣдъ очитѣ на онѣзи които не сѫ заслѣпени съ прѣдубѣжденія въ достоинството на панталонытѣ прѣлѣгащытѣ и единытѣ и другытѣ сѫ равны освѣнъ дѣто подъ фесовете ся срѣщатъ повече извѣзаны главы и развратны сърца, а подъ калпацытѣ повеле здравы умове и почтены сърца, при всичко туй за зло на народнѫтѫ ни сегашность и бѫдѫщность туй мнимо раздѣленіе но силно ся втълпява въ главытѣ на едныте и на другытѣ и губителныте въ това слѣдствія ся прѣобращатъ въ непсцѣлнѫ язвѫ за общественыйтъ и народныйтъ нашъ животъ.

Проявеніе на туй раздѣленіе въ народъ ни при необразованіего на но многото по малкото да ся сматрятъ като образованѣйши, полуобразовани сѫще, е докаралъ ный първо туй зло че е затрило въ общественыйтъ нашъ животъ свѣстьтѫ за единаквость, братство и любовь между всичкытѣ человѣче на народа, свѣсть които е самата що може да поддьржи въ народъ взаимного единъ на другы надѣваніе и помаганіе и междуособного довѣріе. А това като липса, скѫсва ся тогазъ и онѣзи връска която свързва и одьржава цѣлостьтѫ на народа. Подраздѣлението на необразованы и полуобразовани е докарало вече у насъ не само да ся не сближаватъ единытѣ съ другытѣ но даже и да ся мразятъ. И единытѣ и другытѣ дьржатъ и вѣрватъ че интересытѣ имъ сѫ противуположны, и тъй мыслятъ че тѣ неногатъ да ся съгласатъ въ нищо, та за туй повечето и едны другы си противудѣйствуватъ.

А това че е така можемъ да ся увѣримъ ако земемъ само да испытамы общественого расположеніе между нашитѣ граждане и селяне.

При всичко че почти всичкытѣ граждане не сѫ освѣнъ исты селяны и отъ селата придошли, но като градскы жители, тѣ сматрятъ себе си за цивилизованы и за тѣхъ вече всякой колибаринъ жителъ отъ селата е *диваки*, *хорійатцки* отъ другѫ страна (както гы и нарѫчатъ), и селенинъ като гледа таковъ едно прѣзрително обнасяніе на гражданина къмъ него и осѣща че всякога той гледа какъ да го излъсти и той стои на щрекъ отъ него, и не прѣзирува да го не чести и той съ прѣзрителныте названія. *грькъ*, *циганинъ*, *чифутинъ*, *изедникъ*; и таковозито едны къмъ другы расположеніе и самытѣ названія съ които ся почему си честятъ ясно изразяватъ междуособного общественно отношеніе между гражданытѣ и селянытѣ въ народътъ ни. Туй отношеніе не е освѣнъ чисто непріятелско, отъ което слѣдува че тѣ никога и едны другы си добро не желаѭтъ. За гражданина всякой *диваки* селенинъ е като отъ другѫ природѫ, като нѣкое мрьсно и гнусно твореніе, отъ което трѣба да ся варди да ся не отрие о него и да го не омаци, когото обаче, отъ другѫ страна всякакъ гледа какъ да го прѣхара за да го обѣли колкото си може. За селенина пакъ всякой гражданинъ *грькъ* е цѣлъ лѫжъ, който друго и не мысли освѣнъ какъ да го излъсти, и отъ когото заради това той трѣба да ся пази като отъ огънь да не го опѣрли, и тъй и казва: *опѣрчи ма проклетіо му грькъ!* Его прочее, какъ стоятъ единъ спрямо другы въ общественъ погледъ сынове на истыйтъ народъ. Между тѣхъ не е останѫло взаимно довѣріе, а безъ довѣріе, разумѣва ся не може да бѫде никакво единъ на другый наближаніе и единъ на другый помаганіе. А при таковозъ едны къмъ другы расположеніе между селяны и граждани, разумѣва ся попагіата за братство, любовь и единаквость не намѣратъ никакъвъ пристѫпъ, а за съгласіе и единодушіе въ общественыйтѣ и народны дѣла ни думѫ може да стане. При таковзи пакъ състояніе на общественый животъ цѣлокупната сила на народа слабѣе и ся парализира, защото не само че нѣма нищо което да ѭ подкрѣпи и повдига, но еще има и нѣщо което ѭ цѣпи на двѣ несъгласованы половины, които една другѫ ся блъскатъ и ся сѫсипватъ.

За туй недовѣріе у селенытѣ къмъ гражданытѣ, крии сѫ най-вече самытѣ граждане, защото тѣ сѫ които повечето изрудяватъ (експлоатиратъ) невѣжеството на селенытѣ въ своѭ ползѫ. Не виновнѫ ный при увѣщанята къмъ гражданытѣ да ся постараѭтъ за изучванието и образованието и на селянытѣ смы чували: а че като ся изучатъ и тѣ, за насъ хлѣбъ не ще останѣ, ами какъ ще ся поминемъ ный като не ще можемъ вече да гы лѫжимъ? Селянытѣ, колкото и да сѫ неучены и прости не сѫ да не осѣщатъ каквы добромислѣнницы имъ сѫ гражданетѣ; за туй гы и невѣрватъ и всякога сѫ въ подозрѣніе къмъ тѣхъ. А туй положеніе на работытѣ толкозъ малко ползуватъ за частныте интересы на нѣкои е отъ голѣмѫ щетѫ за общыте ни и народны интереси; защото при таковозъ расположеніе на народа по селата, твърдѣ е мѫчно и за най-искреннѫтѫ человѣкъ да добіе довѣрието на селенытѣ. За туй новытѣ мысли, ама колкото спасоносны и да бѫдѫтъ, твърдѣ мѫчно проникватъ въ селата, които у насъ сѫ на всѣдѣ съвершено консервативни. Селянинтъ всякога мысли, че въ всякѫ новѫ мысль, които иде изъ устата на онѣзи които всякога сѫ го лѫгали и всякога гледатъ да го излъжатъ, трѣба да ся крые нѣкои измама, и за туй той съ голѣмо недовѣріе посрѣща всичкы новы прѣдложенія, даже и когато тѣ сѫ очевидно полезны за него.

Това което казахмы общо за гражданытѣ и селенытѣ безъ никакво почти прѣпятствіе може да ся приложи и частно за жителитѣ на всякой градъ и село подраздѣлены на чорбаджи *такѫмѫ* и на простъ народъ; състоянието е почти все истого, а че то не е добро само си доказва. Явно че общественыйтъ и дружественый нашъ животъ е хлабавъ и не кѫдрѣнъ за благоуспѣшно напрѣдваніе, трѣбва прочее да ся погрыжимъ какъ да го затегнемъ, и зачимъ додѣ не ся е съвершено раскапалъ.

Никой не може нито може опровергава че първытѣ условія за сѫществованіето и процѣтваніето на единъ народъ да е народъ сѫ: да ся осѫществи между неговытѣ членове истинно братско съгласіе, и да ся искорени всяко помежду подозрѣніе, лукавуваніе единъ противъ другы отъ което иде и вѣроломното прѣдателство — да ся развіе и подигне душевно той народъ — и да ся унищожи у него всякѫ глупость и невѣжество.

Искамы ли нашійтъ народъ да одьржи славнѫ побѣдѫ надъ най-голѣмытѣ свои душмани и противници — мракътъ на неученіето и невѣжеството най трѣба всякакъ да ся мѫчимъ какъ по скоро да прѣсѣкнемъ ученіето у всякого отъ членовете конто съставѧтъ народътъ ни.

Желаемъ ли народътъ ни да стане по честитъ, необходимо е да ся сдобіемъ съ постоянны и твърды характеры — а за да ся сдобьемъ съ тѣхъ необходимо ни е съ ученіето заедно и нравственность.

Пакъ за индустріѭтѫ

"На кѫдѣто и да погледне человѣкъ, на всякѫдѣ въ нашето отечество намѣрва изобилны изворы за нѣщо работаніе, за индустріѭ, сирѣчь за обогатяваніе на народа. А дѣто че тѣзи изворы се не употрѣбяватъ, ся запиратъ и следователно пропадатъ толкозъ грамадны сумы за народътъ и за дьржавѫтѫ, една отъ причинытѣ е настоящѫ не толкозъ насьрдчителныте за индустріѭтѫ на мыгарственны учрежденіѧ, и другы нѣкои не добрѣ разбираны и злоупотрѣбяваны постановленія, но има много и у самы насъ, — въ онзи не заякналыйтъ еще духъ, който пъне всяко по голѣмо и по смѣло прѣдпріятіе. Истина е че всяко начало е тежко и мѫчно, че и другытѣ народы тъй както и нашійтъ сѫ минѫли прѣзъ първѫтѫ мѫкѫ, което, като нѣщо не познато еще, пълно е съ неразрѣшимы тайны и едва разрѣшимы задачы и мѫчнотіи. По другытѣ народы сѫ направили първытѣ крачкы, и ный прочее ако искамы да въздигнемъ своето благосъстояніе, трѣба да направимъ смѣло първытѣ крачкы. Смѣлостьтѫ не исключва смѣтѫтѫ, ный можемъ свободно да си правимъ смѣтѫтѣ, и то съ доста строгъ начинъ, защото и самытѣ смѣтки конто има да правимъ ще ни говорятъ за потрѣбѫтѫ да ся упѫтимъ въ нѣкого на индустріѭтѫ.

Нека мѣгнемъ единъ погледъ върху единъ прѣдметъ за работаніе който бы могалъ да служи за основѫ на достъ значителнѫ индустріѭ.

Ный ще поговоримъ за изработаніе-тона кожытѣ у насъ.

На всичкы и на всякого познатъ фактъ е че въ нашитѣ мѣста излѣзватъ голѣмо количество суровы кожи; общепознатъ фактъ е пакъ че отъ нашитѣ мѣста си извозва за на вѣнъ доста значителенъ брой отъ тѣзи суровы кожи; фактъ на всичкы познатъ е пакъ, че ный тѣзи пакъ нашенскы кожи, но въ другото наличіе, въ изработено състояніе си гы купуваны пакъ назадъ. Въ туй положеніе на работѫтѫ нѣма ли доказателство, че ный, безъ да смы принудены, отъ мѣсецъ, на мѣсецъ отъ годинѫ на годинѫ губимъ единъ голѣмъ сумѫ пары, които можаше да улучиши не малко всичкото наше економическо положеніе, и губимъ гы по отъ друго, и защото прѣдпріемчивыйтъ духъ у насъ не ся възвишѫ до енергіѭ, които ся

изискува всякога за новѫ единъ работъ?

Нѣй имамы суровѫтѫ стокѫ, ще каже че имамы вещество за каквато трѣба индустріѭ. Ако да бѣхѫ са изработвали суровитѣ кожи тука у насъ, тогазъ първо и първо имаше да са образува единъ работническій разредъ, който бы намѣрилъ въ туй изработвайе изобиленъ изворъ за прилѣчивайе. Подирѣ туй спистиха са бѣ твърдѣ значителнѫ сумѧ, които са плаща за извозъ на суровѫ кожѫ на страниѫ. А — това кото не е безъ голѣмо значеніе — всичкы онѣзи заинети, които работатъ кожы, и правятъ различны прѣдметы (като кожусы, чизмы, чепицы, сѣдла и др.) могли бы по сефтено да продаватъ стокѫтѫ си; защото и по сефтено щѣше да имѣ пада тука отъ кото да ѭ купуватъ отъ страниѫ; а който по сефтено продава, той може отъ тѫзи стокѫ и повече да продаде. По тозъ начинъ на само всичкы (в бройтъ на тѫзи е неизказано голѣмъ) които изнуяватъ кожаны и мѣшинаны работы, щеше имѣ пада по сефтено каквото чимы и всякаквы обуща, и съ туй по много бы са харчили и принадлежнѣтѣ занаятчіи по успѣшно быхѫ напрѣдвали въ матеріалното си състояніе. А дѣржавѫтѫ? ако кажемъ че може да са нашѣрбятъ нѣщо доходнѣ й отъ мытарственнѣтѣ прѧдници, да ли не бы было несравненно по интересно за неѭ когато бы са улучшило и угодѣлило благосъстоянѣто на земѭтѫ? А народътъ? Да ли человѣтѣ най свети интересы не ще бѣхѫ да бѫдатъ повече унапрѣднѧты, когато економическо положеніе на земѭтѫ е по добро?

Но пека са вернемъ за да останемъ при единъ точкѫ днесь.

Когато кожитѣ са извозватъ на вънъ изъ земѭтѫ, тогазъ са потрошаватъ за това много пары; и когато са вѣвезватъ на задъ пакъ послѣдзатъ разноеси еще повече; сега прилѣсалте колко бы са спистило, ако бы само тоза капиталъ да са задѣржѣше на мѣстото у народа? Търговцитѣ, които работатъ съ кожи и мѣшины, иматъ законны причины и важны интереси да спистатъ тѫзи пары, и да въздигнатъ фабрикы, въ които да са изработватъ суровы кожы за всякаквы потрѣбѫ. Изнуреніето има да бѫде въ значителнѧ мѣрка, тѣй щото нѣколко фабрикы да могѫтъ да работатъ безъ прѣсѣкно. Капиталътъ, който са нѫждава въ двогубѫ, почти излишнѫ цѣлъ, именно въ извозайе на суровы и въ извозайе на изработены кожы, има да остане спистенъ у принадлѣжнѣтѣ търговцы, които въ истото врѣме щѣхѫ да имѧтъ всичкѣтѣ онѧзи печалѫ, които извличатъ сега отъ насъ чуждѣтѣ фабрикѧты и странынѣтѣ пѣцы. А когато тоза клонъ на индустріѭтѫ са развіе до единъ степень, та може да приноси на мѣстото голѣмѫ полза и съ това, дѣто че нашѣтѣ прѣдрѣшнѧчи можѫхѫ да разнасатъ изработены кожи на всякадѣ въ турско, дѣто сега са внасатъ изъ вънъ. И тѣй вмѣсто дѣто ще са изнасатъ парѫтѣ постоянно на вънъ отъ нашѣтѣ мѣста, вмѣсто дѣто ще обогатяваме чуждѣтѣ пѣцы съ своѭтѣ суровѫ стокѫ; вмѣсто всичко това пе малки силы щѣхѫ да оставатъ у насъ, най щѣхѫ да стаѧмы по-голѣмѫ брой работницы, които щѣхѫ да размножаватъ и населеніето на мѣстото.

Една причина произвежда слѣдствіе което пакъ отъ своѭ страниѫ става причина на друго поволно слѣдствіе.

Нѣй сѫ на тозъ умъ че нашѣтѣ капиталисты ще да имѧтъ доста правы причины да са заловатъ да обработватъ тозъ клонъ на индустріѭлна работѫ, когато има да донесе не малко ползы и на прѣдрѣшнѧчитѣ, и на народа и на всичкото економическо положеніе на нашето отечество. Не трѣба да забравамы че отъ лишенія на енергіѭ прѣдначиваніята отлагамы день за день индустріѧлно-то поле сѣсѣкъ запустява и народътъ най послѣ опросва.

Нѣщо за Холера-та.

Понеже тѫзи страшна и много заразителна болѣсть пакъ са е появила въ тѣзи страны, считамы за полезно да изложимъ прѣдъ читатели-тѣ на *Зорницѧтѫ* нѣколко свѣдѣнія за неѭ и нѣколко забѣлѣжкы зарди най сполучливы-тѣ срѣдства въ употрѣбленіе за упазвайе отъ неѭ както и за исцѣряваніето ѝ.

Въ по много-то отъ удары-тѣ отъ тѫзи болѣсть, има нѣкаквы прѣдвавителны знакове кото давать извѣстія за приближеніе-то на болѣсть-тѣ, и който се врѣме зема прѣдварителны мѣрки, щѧтъ са появатъ тѫзи знакове въ него често сполучва да избѣгне отъ самѫтѫ болѣсть.

Първый-тѣ степень на болѣсть-тѣ са показва чрѣзъ едно извѣрнедно безсѣніе и единъ *діаррежъ* (дрисѣкъ) безъ болѣжь съ искаряніе водно и бѣло като водѫ въ които са е мылъ оризъ, при това има по нѣкога и повращаніе.

Второй-тѣ степень на болѣсть-тѣ са казва когато тѫзи діаррея зема съвсѣмъ видъ-тѣ на признакъ водѫ и е много изобилна; сгрѣчватъ са и жилы-тѣ на крака-та и на рѫцѣ-тѣ и по снагѫ-тѫ, пулсъ-тѣ (жилобіеніе-то) слабо біе, по-зѣ-тѣ и рѫцѣ-тѣ истиватъ, кожа-та е студена и като ѝ пипашь прилича на жабенѣ кожѫ, жажда има много, гласъ-тѣ бива слабъ и дебелъ, очитѣ са вдлѣбены въ главѣтѣ, и отъ тѣлото излиза мириѧма като отъ мъртвецъ. Това състояніе на редко трае повече отъ 20 или 24 часа врѣме и бѣдный-тѣ болѣнъ въ това врѣме или умира или чрѣзъ силно-то дѣйствіе на лѣкарственыи-тѣ срѣдства са възвраща на животъ.

Въ едно врѣме когато има да владѣе Холера, всяка діаррея е *опасна*. За това майкы-тѣ трѣба да внимаватъ надъ дѣца-та си, да ги извлѣзватъ на вънъ по често отъ обыкновенно-то и да зематъ строги мѣрки чрѣзъ діетѫ, сирѣчъ привардваніе въ яденіето, и съ просты домашны цѣрове, както съ *ошавъ* отъ *дрынкы* и съ другы подобны, да поправатъ това ослабваніе, и да спрѣтъ діаррея-та додѣ не е зѣла видъ на холерѫ. Така и господари-тѣ сѫ длъжни да внимаватъ слугы-тѣ си и работницы-тѣ си да гы съвѣтуватъ; защото когато е діаррета водна и безъ болѣжь простиѣтѣ человѣци не ѭ считатъ за нищо, и така оставятъ такавзъ діаррея да слѣдва три четыри дни или повече, додѣ най сегнѣ холера-та гы хване страшно.

Който види въ себе си тѫзи прѣдвавѣстителны знакове, да са не уплаши по тахо и спокойно да земе тука написаны тѣ мѣрки. Пека прѣстане да ѝе водѫ или въ водѫтѫ да тури малко *замка* или нѣрженъ ечиникъ или пьженъ хлѣбъ да кысне и отъ тѫзи водѫ да срѣбнуе по малко; да не ходи, но да си легне или да сѣди спокоенъ въ стакъ-тѣ си, и двандесеть часа пищо да не яде и тогазъ само малко простѫ чорбѫ отъ оризъ или отъ семонинѫ (*ирмикъ*). Може да земе най-напрѣдъ нѣколко капкы *нанс яга* (джоджаново масло) съ малко захарѣ, или пакъ малко *зинджиферъ* съ единъ лѫжицѣ добръ *коніякъ* — но ако види че діаррея-та слѣдува, пека земе отъ цѣрътѣ № 1. (на който рецептѣ-тѣ ще изложимъ по долу до двадесеть капкы на малко захарѣ безъ водѫ и ако пакъ го искарва вънъ, пека повтори съ тридесеть капкы. Ако е діаррея-та много силна и 35 капкы може да са дадѫтъ безъ поврѣдѫ.

При това ако истинѣтѣ крака-та и рѫцѣ-тѣ пека топлятъ тухлы или каминіе, и пека турятъ на тѣхъ, и шинета пѣини съ топлѫ водѫ да са турятъ подъ мишцы-тѣ и отъ страны-тѣ по хлѣбуцы-тѣ. Да са направи и лапа отъ сѣнапово сѣме счукано и смѣсено съ водѫ или оцетъ да стане на тѣсто, и да са наможе съ него едно парче отъ платно, толкозъ голѣмо колкото да покрие стохахъ-тѣ, и да стои додѣ може да тѫрпи болѣй-тѣ. Въ сѫщо-то врѣме пека го трѣкѣтъ съ *спиртъ* или съ *ромъ* по снагѫ-тѫ и по крака-та и по рѫцѣ-тѣ.

Ако повраща болѣйтѣ много и страда отъ силенъ сѫрцеболь и болѣжь въ чрѣвѧта, и отъ стрѣчваніе на жилытѣ, много е полезно да му са даватъ по двадесеть и петь (тридесеть, или до четырдесеть) капкы отъ цѣрътѣ № 2. на който такожде вѣнцаваны рецептѣ-тѣ по долу. Тойзи цѣръ са дава съ малко водѫ или съ малко *коніякъ*, и въ малко *ракіѭ*, ако са не намѣрва коніякъ. Ако повѣрие и исъвѣрди цѣрътѣ, щомъ го гѣлтне, тогазъ пека са гури врѣхъ стомахъ-тѣ му единъ *синапизмъ* т. е. сѣнапова лапа, и да са остави да постои малко, и тогазъ да му са даде повторый пѫть цѣрь-тѣ.

Его рецепты-тѣ на тѫзи два цѣрконто сиы самы лично опытали много пѫта, и сиы виждали отъ тѣхъ но много ползѫ нежели отъ всичкы другы. Спорѣдъ тѫзи рецепты всякой сѫцерь може да ги спабди съ тѫзи полезны цѣрове за да гы имате въ кѫщы-тѣ си въ врѣмето на нужѫ-тѣ. Виждаме сиы по много отъ 500 случѫы въ конто до колкото е познато на человѣка тѫзи цѣрове сѫ были срѣдства та чрѣзъ конто животъ-тѣ са е отъвралъ.

Цѣрь-тѣ № 1, е съставенъ отъ слѣдующіте равны части или пропорціи:

Tinct Opii	
Tinct. Rhei	aa.
Spir. Camphorae.	

т. е. Лавданумъ (Афіонъ Спирти) спиртъ на *равендъ* и спиртъ на камфорѫ.

Цѣрь-тѣ № 2 е съставенъ отъ равны пропорціи или мѣрки изъ слѣдующіте:

Tinct. Opii.	
Tinct. Gnigiberi.	aa.
Tinct. Capsici.	
Tinct. Sem. Cardamom.	

т. е. Спиртове-тѣ отъ Афіонъ, Зинджиферъ, Червенъ пиперъ (африканскый) и сѣмена на *Какулѫ*.

Горѣизложены-тѣ просты наставленія не написахмы сѫ намѣреніе да имать тѣ мѣстото на *лѣкарь*; но само да служатъ за ржководство до кать дойде лѣкарь-тѣ или тамъ дѣто лѣкарь нѣма. Имамы надеждѫ да не мине тѫзи болѣсть въ Българіѭ, но мыслимы за по полезно да прѣдзавѣстимѣ читатели-тѣ си за тѫзи добрѣ опытаны срѣдства и безъ да тѫлкуваме по пространно (кое то само смущава умъ-тѣ на простынѣтѣ человѣкъ) да дадемъ на кратко най главны-тѣ забѣлѣжаніѧ за лѣкуваніе-то на тѫзи болѣсть.

Само едно нѣщо още имамы да ви кажемъ: Пазѣте са отъ *уплашваніе*, да са не давате на такѫзи страхъ който не подобава на Христіанынъ человѣкъ. Ако са разболѣе другаръ, сѣсѣдъ или съграждаинъ, стойте при него: недѣйте бѣга отъ длъжность-тѣ си: по помагайте споредъ силѫ-тѣ си на сраждущы-тѣ. Знаемъ мнозина които безъ врѣме умрѣхѫ повече отъ страхъ-тѣ на *холерѣтѫ* нежели отъ сѫщата холерѫ. Пазѣте умѣренѣ животъ; пазѣте чисто въ кѫщы-тѣ; въ гыризы-тѣ, въ земницы-тѣ и заходы-тѣ да са хвѣрля негасенъ варъ, (въ заходы-тѣ пека има малко *сачи кѫбрѫзъ* или друго нѣщо за да попива нечистота-тѣ въ въздухъ-тѣ. Варѣте са да не піете много студенѫ водѫ. Варѣте са отъ нощный-тѣ въздухъ (Слѣдвайте порѫчанія-та тука изложены; живѣйте въ любовь и миръ съсъ сѣсѣдынѣ си, бывайте вымѣры готови да имъ помагате въ часъ-тѣ на нужѫ-тѣ; и прѣдайте са на Милостиваго Бога съ пълно довѣріе въ Неговѫ-тѣ Отеческѣ грижѫ. *(изъ Зорницѧтѫ.)*

Допискы на МАКЕДОНІѬ.

ТЪРНОВО — *Г-не Редакторе!*

Прѣди 2 мѣс. изъ тръгнахѫ отъ Търново за Севлієво. Уморены отъ пѫть и убитѣ отъ треска, щомъ пристигнахѫ на хана въ Кална-корія, поискахѫ да остана до като ни прѣтрѣсе. Като отивахѫ въ стаѧта които ни посочи хаджіята че има, сѣсѣдахѫ едно сѣбраніе отъ 6-7 Турци. Единъ отъ тѣхъ, какъто са научихѫ испосѣ бывѣ нѣкой си Мехметъ бей Пешевеія, който бѣше заарѣсѣ отъ нѣколко годины въ Търново, че бѣше убилъ единъ човѣкъ и отрѣзалъ ракѧта на единъ калѧнъ, а сега му са дозволило да бѫде въ Пешевеія да си довѣрва на нѣкой богатъ доходнно му са да живѣе на свободно безъ да ѭ плѣсва да са довѣрва на нѣкой богатъ доходнно му са да живѣе на свободно безъ да ѭ плѣс

ва гостра. Ніж кров пішла назрала до ваго, вона не могла ніяко ходити, а ноги у неї ся ослабили на Свіцісо и до вашого часу ще не може на свои ноги ставати. Ми дуже ся вже на ваше ріжа ся дуже вельмо на ваше ріжа ся дуже вельмо на ваше ріжа ся дуже вельмо

у достойнѣ. А въ такомъ случай какъ, впослѣдъ какъ просвѣщеніе отъ такихъ ко-вредныхъ какъ просвѣщеніе отъ такихъ ко-вредныхъ на христіанскія добродѣтель, конто сы отдѣлало на народа ин и конто сы дѣлаю да подпишить и свяшшить народа какъ отъ суевѣрія и образованіе, а тѣ ро оно повсюдъ забуждавить.

Нашиѣ изведеня и кѣнсіо ниш любо-пытны старѣйшины, подбудоили отъ народа ка какъ просвѣщеніе, повелѣль народ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ тоина да сы отворать и тѣ читаиие, какъ чѣмнно обиоо стаи за тоиоо. Бдгоо-дѣтелно заведеніе, доиоиаи да сы направить. И тай сдѣлъ какъ прѣкъ напрокъ стѣкъ и начинъ да да сы сдѣлать за ди сы пишшіе чеиоо, та да заиаиать да при-вѣть вѣстаиіе; но тѣли ишиы сестры на ста-ро-ооиы, ни по-добро сдѣлъ ниш ка-ждоо-ооиы сы сиоитъ уойстеиіи, на обо-щоо доиро, нитраты ваиуиаиъ соиы так-рѣаъ, " какъ че то не дѣлъ ниш ка-ждоо-ооиы; ни ваирѣлъ пьъ ръ сѣдиеиіе; ни дѣло сами да сьубать отъ народа поръ, и че тѣли, конто сы подпиеиа да отъ ди-чиаиіе, ни да ди-ка. Сы. Ка-ждоо-ооиы, не дѣло да остаю ваео за тѣхъ по ать.. Сѣдиеиіео поиитиоа седенчъ на пиръ и ръдоро, поиъ тѣхъ ръ ниш ка-ждоо-ооиы отиѣ; та отъ тоиъ са прекуаиъ, да оставать зиоиочеиъ си дѣло, и са хоро-ооиъ ръ пазиъ на ирька, дѣто и до ааиъ ваеиитъ.

Почеиный ръдоеиръ, бадетъ увѣреиъ, че ая ни ие сьобщаиъ тоиа по кѣнсіо пи-чрасѣе ни ие ніоо чистъ и ие ваиращіо, тоиа на ваеиъ по дѣлаиеть чеиоо-ооиъ са дѣла дано иаиоеть сеіо са сьбуаиъ да ваде иидіаиеіо на прокѣсіо, ка ди ие сеіо ие дуро ваиреиеіе въ общитъ са работы, и още да обѣрио иаиеиіе вѣрхъ у чиаиіеіо и учитеся са.

Ебіо моиаіо ома сьиоио сеіо.

—o—

— Г-нъ . . . Д. Яиболовъ учитель въ Мактаиитъ въ Болгарѣ ие исиратъ ирѣдъ ниш ка-ждоо-ооиъ ооиъ отъ ирѣдъ ирѣдоро ваеиъ заѣщаиіе на Г-на П. Бедрова, ирѣдуриаіо и съ едно вѣдаиіе отъ иеетоиа страиа, кото дуиеріаиъ и ваеиъ ваеиъ ие заѣщаиіе, иаиеиъ ие ваеиъ ие Бедрова, ихъ подобіо иаиечаиѣтъ отъ иеетоиъ ие дуиеріаиъ сеиеиы ихоо отъ Бедрое, Пиаиаиъ и Бойеть, а ие ваеиъ ие сьрдѣаиѣтъ чиста прѣзъ Оетоиріа въ Крѣоо, за да са садеть съ ирѣдоиъ ръ иеотъ ръ иосѣ да ие ирѣдоиъ ръ ваеиъ ие дѣаеіе заѣщаиіеіо.

При иеичата гоіиъ почесть ихъ иаеиъ на иоеоиѣйіе ниш достоиъ за ръ-доо ураеіе сьотеетеоиеіо на Г-на Бедра, ваго проетеиъ заѣщаиіеіо ие и дадиъ и тръиъ съ иистойіо ваиаиіе, съ ръ-естойіе заѣиѣаиеіо ие ръ ръ ръ ръ отъ-чоо и сьаеіъ ие ирисассеіо иоеиъ ие ваиаиѣ са тоиы, и и самыйъ иоеиъ и заиаеіеъ дасъ ие сьдѣа, за ваеиаиеіо ие ие ніоо тиръ ваеиъ ие ие ваеиъ и способы иаиачаиаиѣ ие заѣщаиіеіо ауиеиреиаиіы и иеиьаиеіо. За туй и ие счетоиъ за поиоо да ваеиъ ие ваеиъ ие ръ ся дьаго туй заѣщаиіе и ваеиъ ие ваеиъ на Г-на Яиболова, а сиоиуиаиы са ие ваеиъ коиоо за прииаиа да ваеиъ ие ваеиъ ие ваеиъ ие ръ ръ ръ ръ